

POSTANOWIENIE

Dnia 12 lutego 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Halina Kiriłło

w sprawie z powództwa E. J.

przeciwko W. [...] w Ł.

o uznanie wypowiedzenia warunków pracy i płacy za bezskuteczne, ustalenie,

wyrównanie wynagrodzenia za pracę i ekwiwalentu za urlop,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 12 lutego 2015 r.,

skargi kasacyjnej powódki od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i

Ubezpieczeń Społecznych w Ł.

z dnia 25 lutego 2014 r., sygn. akt VII Pa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Ł. wyrokiem z dnia 25 lutego 2014 r. oddalił apelację powódki E. J. od wyroku Sądu Rejonowego w Ł. z dnia 4 listopada 2013 r. (mocą którego oddalono jej powództwo przeciwko W. [...] w Ł. o wyrównanie wynagrodzenia za pracę i ekwiwalent za urlop, umorzono postępowanie w pozostałym zakresie oraz zasądzone od powódki na rzecz pozwanego kwotę 120 zł tytułem zwrotu kosztów procesu) i zasądził od powódki na rzecz pozwanego kwotę 1.200 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za drugą instancję.

Powyższy wyrok został zaskarżony skargą kasacyjną powódki. Skargę oparto na podstawie naruszenia przepisów prawa materialnego: art. 94 pkt 5 k.p., przez jego niezastosowanie oraz art. 189 k.p.c. i art. 45 § 1 k.p. w związku z art. 42

§ 1 k.p., przez ich bezpodstawne zastosowanie w rozpoznawanej sprawie i przyjęcie, że domaganie się przez powódkę wyrównania przez pozwanego jej wynagrodzenia za okres od 24 kwietnia do 31 sierpnia 2013 r. oraz wyrównania ekwiwalentu za niewykorzystany urlop wypoczynkowy wymaga podtrzymania żądania ustalenia, iż umowa o pracę z 31 grudnia 2012 r. była umową zawartą na czas nieokreślony oraz uznania wypowiedzenia zmieniającego z 9 kwietnia 2013 r. za bezskuteczne, co doprowadziło do oddalenia apelacji. Ponadto skargę kasacyjną oparto na podstawie naruszenia przepisów prawa procesowego: 1/ art. 386 § 4 k.p.c. w związku z art. 193 § 1 k.p.c. w związku z art. 203 § 1 k.p.c. oraz w związku z art. 355 § 1 k.p.c. oraz 2/ art. 378 § 1 k.p.c. i art. 386 § 4 k.p.c. w związku z art. 469 k.p.c. oraz w związku z art. 203 § 4 k.p.c. i art. 355 § 1 k.p.c. Skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku oraz poprzedzającego go wyroku Sądu Rejonowego i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego.

Jako przesłankę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego. Zostało ono sformułowane następująco: czy dopuszczalne jest przekształcenie powództwa pracownika o ustalenie rzeczywistego charakteru umowy o pracę zawartej na czas określony (art. 189 k.p.c.) i opartego na tej przesłance żądania uznania wypowiedzenia zmieniającego za bezskuteczne (art. 45 § 1 k.p. w związku z art. 42 § 1 k.p.) w powództwo o zasądzenie wyrównania: wynagrodzenia za pracę i ekwiwalentu urlopowego, w sytuacji gdy w trakcie postępowania przed sądem pierwszej instancji umowa o pracę uległa rozwiązaniu, bez konieczności cofnięcia pozwu w zakresie jednego albo obydwu pierwotnie sformułowanych żądań i umorzenia postępowania w tym zakresie?

W uzasadnieniu wniosku podniesiono, że w pozwie powódka dochodziła pierwotnie ustalenia, że umowa o pracę z 31 grudnia 2012 r., łącząca ją z pozwanym, jest umową o pracę zawartą na czas nieokreślony oraz uznania dokonanego przez pracodawcę wypowiedzenia zmieniającego z dnia 9 kwietnia 2013 r. za bezskuteczne. To ostatnie żądanie wynikało z przekonania powódki o wadliwym nawiązaniu z nią stosunku pracy w postaci umowy o pracę zawartej na czas określony. W piśmie procesowym z 14 października 2013 r. powódka

dokonała przekształcenia powództwa w ten sposób, że w miejsce domagania się ustalenia, iż przedmiotowa umowa o pracę jest umową zawartą na czas nieokreślony, wniosła o zasądzenie na jej rzecz kwoty 11.880,30 zł z ustawowymi odsetkami, jako wyrównania wynagrodzenia i ekwiwalentu za niewykorzystany urlop wypoczynkowy za okres od 24 kwietnia do 31 sierpnia 2013 r. z uwagi na to, iż umowa o pracę uległa rozwiązaniu z dniem 31 sierpnia 2013 r.

Skarżąca podkreśla, że w jej przekonaniu sąd, rozpatrując powództwo o zasądzenie, może ustalić jego zasadność w drodze przesłankowego zbadania, czy roszczenia majątkowe leżące u podstaw takiego powództwa są usprawiedliwione złamaniem określonego w art. 18^{3a} k.p. zakazu dyskryminacji przez wadliwe ukształtowanie warunków umowy o pracę w zakresie nawiązania stosunku pracy w postaci nieprawidłowego jego ukształtowania, tzn. według modelu umowy na czas określony oraz w zakresie przekształcenia stosunku pracy, w szczególności przez pozbawienie pracownika prawa do wypowiedzenia mu warunków zatrudnienia z uzasadnionych powodów. Możliwe jest jednak przyjęcie odmiennego poglądu, tj. powoływanego już wcześniej twierdzenia, zgodnie z którym zmiana powództwa polegająca na wystąpieniu z nowym roszczeniem zamiast pierwotnego zawiera w sobie dorozumiane częściowe cofnięcie pozwu w zakresie pierwotnie zgłoszonego żądania, ze wszystkimi konsekwencjami wynikającym z treści art. 203 § 1 k.p.c. i art. 355 § 1 k.p.c. Prowadzi to do oddalenia takiego powództwa o zasądzenie wyłącznie w oparciu o przesłanki o charakterze procesowym. Rozwiązaniem w takim wypadku byłoby rozszerzenie powództwa o żądanie dotyczące zasądzenia wyrównania: wynagrodzenia i ekwiwalentu za urlop wypoczynkowy, przy jednoczesnym podtrzymaniu pierwotnych żądań (sformułowanych w pozwie). W takiej konfiguracji żądań prawdopodobne jest z kolei oddalenie pierwotnych roszczeń z uwagi na brak niezbędnej przesłanki w postaci interesu prawnego strony powodowej oraz, będące tego następstwem, oddalenie żądania o zasądzenie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Skarga kasacyjna, jako szczególny środek zaskarżenia, służy realizacji interesu publicznego w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości. Funkcje postępowania kasacyjnego powodują, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania oraz jego uzasadnienie powinny koncentrować się na wykazaniu, iż w konkretnej sprawie zachodzą okoliczności przemawiające za interwencją Sądu Najwyższego. Rozpoznanie skargi kasacyjnej następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c. i tylko w przypadku przekonania Sądu Najwyższego przez skarżącego, za pomocą jurydycznej argumentacji, że zachodzi publicznoprawna potrzeba rozstrzygnięcia sformułowanego w skardze zagadnienia prawnego przy jej merytorycznym rozpoznawaniu.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

W razie powołania przesłanki przedsądu jaką jest występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, obowiązkiem skarżącego jest wywiedzenie i uzasadnienie występującego w sprawie problemu w sposób zbliżony do tego, jaki przewidziany jest przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2006 r., V CSK 75/06, niepublikowane). Sformułowanie zagadnienia powinno zatem odwoływać się w sposób generalny i abstrakcyjny do treści przepisu, który nie podlega jednoznacznej wykładni, a którego wyjaśnienie przez Sąd Najwyższy przyczyni się do rozwoju jurysprudencji i prawa pozytywnego. Rolą Sądu Najwyższego, jako najwyższego organu sądowego w Rzeczypospolitej Polskiej, nie jest bowiem działanie w interesie indywidualnym, lecz powszechnym, poprzez ochronę obowiązującego porządku prawnego przed dowolnością orzekania i ujednolicanie praktyki stosowania prawa pozytywnego. Nie każde więc orzeczenie, nawet błędnie wydane, zasługuje na kontrolę w postępowaniu

kasacyjnym (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000 nr 7-8, poz. 147, z dnia 18 marca 2004 r., I PK 620/03, LEX nr 513011, z dnia 8 lipca 2004 r., II PK 71/04, LEX nr 375715 i z dnia 16 kwietnia 2008 r., I CZ 11/08, LEX nr 393883). Nie spełnia określonego w art. 398⁹ § 1 k.p.c. wymagania sformułowanie istotnego zagadnienia prawnego w sposób ogólny i nieprecyzyjny, a zwłaszcza ograniczenie się do samego postawienia pytania, bez odniesienia się do problemów interpretacyjnych przepisów (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 25 lutego 2008 r., I UK 332/07, LEX nr 452451 i z dnia 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538).

Wracając na grunt niniejszej sprawy wypada zauważyć, że podnoszone przez powódkę problemy na tle interpretacji art. 189 k.p.c. oraz art. 45 § 1 k.p. w związku z art. 42 § 1 k.p. były wielokrotnie przedmiotem analizy judykatury i doktryny.

Należy przypomnieć, iż skarżąca nie złożyła oświadczenia o odmowie przyjęcia zaproponowanych jej przez pracodawcę nowych warunków łączącej strony umowy o pracę w zakresie wynagrodzenia za pracę i świadczyła pracę na nowych warunkach po upływie okresu wypowiedzenia, do końca zatrudnienia u pozwanego. Wystąpiła natomiast z pozwem o ustalenie bezterminowego charakteru wspomnianej umowy oraz uznanie wypowiedzenia zmieniającego za bezskuteczne, a następnie w toku procesu cofnęła pierwotne powództwo i żądała zasądzenia wyrównania wynagrodzenia za pracę i ekwiwalentu za urlop wypoczynkowy do wysokości obowiązującej przed dokonaniem wypowiedzenia warunków płacowych. Tymczasem pozew o orzeczenie bezskuteczności wypowiedzenia zmieniającego może zastąpić oświadczenie o odmowie przyjęcia proponowanych warunków tylko w razie łącznego zajścia dwóch okoliczności: jego odpis musi być doręczony pracodawcy w terminie określonym w art. 42 § 3 k.p., a z treści pozwu musi wynikać wyraźny brak zgody pracownika na proponowane warunki. Skoro powódka nie złożyła pracodawcy oświadczenia o odmowie przyjęcia zaproponowanych warunków płacy, a pozew został złożony ze znacznym przekroczeniem wskazanego terminu – nie sposób uznać, iż zastąpił on owo oświadczenie. Celem skutecznego podważenia zasadności dokonanego wypowiedzenia zmieniającego skarżąca miała także możliwość odwołania się od

tegoż wypowiedzenia na podstawie art. 45 § 1 k.p. w związku z art. 42 § 1 k.p. i co prawda uczyniła to, ale następnie cofnęła powództwo w tym zakresie. W konsekwencji nieodwołania się od wypowiedzenia zmieniającego, wypowiedzenie to stało się w pełni skuteczne i nie może być podważane w postępowaniu o ustalenie prawa lub stosunku prawnego (w tym przypadku – bezterminowego charakteru zawartej przez strony umowy o pracę). Jak podkreślono w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 8 stycznia 2002 r. (I PKN 763/00, LEX nr 558274) w sytuacji, gdy powód może uzyskać ochronę swoich praw podmiotowych w inny sposób, na innej drodze (na przykład wnosząc powództwo o ukształtowanie prawa lub stosunku prawnego), to nie ma wówczas interesu prawnego w domaganiu się ustalenia. W przedmiotowej sprawie skarżąca dochodziła zaś zasądzenia wyrównania wynagrodzenia za pracę po uprzednim ustaleniu przez Sądy orzekające nieprawidłowości (wobec bezterminowego – jej zdaniem - charakteru łączącej strony umowy o pracę) dokonanego przez pozwanego wypowiedzenia powódce warunków płacy, mimo niepodważenia owego wypowiedzenia w ustawowym trybie. Tej treści żądanie stanowi obejście prawa, tj. przepisów o sposobie i terminie odwołania od wypowiedzenia zmieniającego.

Reasumując: wobec niewykazania istnienia powołanej w skardze kasacyjnej przesłanki przedsądu, z mocy art. 398⁹ § 2 k.p.c. należało orzec jak w sentencji.